

»RASPEĆE« od G. B. PIAZZETTE

u Župnoj crkvi u Prčnju

Bilo je to 1956. godine, kad sam usred ljeta prošao kroz Boku Kotorsku: u župnoj crkvi u Prčnju primijetio sam na zidu kora malu sliku »*Raspeća*« (sl. 12). Dobro poznati polet oblika prema gore i valovite linije vitkog tijela nisu ostavljale mnogo sumnje, već i obzirom na oba »*Raspeća*« iz venecijanske Akademije. Snimio sam tada u brzini ovu lijepu sliku, a 1958. g. župnik Don Niko Luković poslao ju je u Zagreb. U Restauratorskom zavodu Akademije g. I. Lončarić učinio je, što je mogao, i sada se prčanjско »*Raspeće*« nalazi opet na svom starom mjestu, s tom razlikom, što je autorstvo G. B. Piazzette zasvjedočeno evidentnom kvalitetom, koja je adekvatna kvaliteti venecijanskih redakcija¹.

Na pozadini, koja je sada neodređene maslinaste boje, dok se smeđe drvo križa slabo razabire, izvija se žučkasto smeđe tijelo s onim diskretnim pastoznim namazom na svijetlim dijelovima. Glava je kao obično kod Piazzette lagano nagnuta na stranu i zasjenjena. Trnova je kruna zacrtana tankim oštrim potezima, točno kao na ostalim varijantama. Naša redakcija najbliža je onoj s »*Raspeća*« (»*Golgote*«, zapravo) iz Akademije (sl. 15) i nije ustvari drugo nego li veoma bliska varijanta Krista na križu sa ove slike².

Kao što je poznato, Pallucchini je to malo i veoma rano djelo Piazzettino datirao u vrijeme nakon 1711. g., dok je ono drugo »*Raspeće*« iz iste galerije, a koje se ranije nalazilo u Oratoriju dei Filippini, približio nešto više kraju istog decenija. Za ovo drugo je, uostalom, i Ravà bio predložio nešto kasnije vrijeme³. Našu sliku treba, naravno, vezati uz prvo »*Raspeće*«, a to znači uz sam početak Piazzettine djelatnosti.

A. Ravà navodi prema De Boniju, da se u crkvi na Isola di Poveglia, odavno porušenoj, nalazilo također jedno Piazzettino »*Raspeće*«. Kao što je Pallucchini to odavno utvrdio, egzemplari, koji se nalaze u Breri (sl. 13) i u Padovi, pripadaju A. Marinettiju; oni se s Piazzettinom mladenačkom invencijom ne mogu ni usporediti⁴. Preostaje »*Raspeće*« br. 656, također u venecijanskoj Akademiji (sl. 14), koje Pallucchini ne pripisuje Piazzetti, a u katalogu stavlja oznaku »incerto«. Ono se bez sumnje u mnogočemu odvaja od Marinettijevih *Raspeća*, premda ga izvjesne oznake i vežu uz način ovog epigona: plastičnost tijela mnogo je »mekša« i manje nametljiva, a i život linije i kretanje osjeća se već na sasvim drugi način. Ali upra-

¹ Na lijevoj strani u donjem kutu restaurator je pronašao početno *P* navodnog potpisa, koji me ne uvjerava, ali koji, mislim, nije za utvrđenje autora ni potreban.

² R. Pallucchini, *L'arte di Giovanni Battista Piazzetta*, Bologna 1924., sl. 9.

³ R. Pallucchini, op. cit. str. 22, 23. – A. Ravà, *G. B. Piazzetta*. Firenze, 1921., str. 9, sl. 3.

⁴ R. Pallucchini, *Antonio Marinetti, detto il Cbiozzotto*. »*Rivista di Venezia*«, fasc. I.; Op. cit., str. 112. – Redakciju, koja se svojedobno, navodno, nalazila kod g. Stucchia u palazzo Grassi u Veneciji, nažalost ne poznam, niti mi je poznata njena današnja lokacija.

vo nam to djelo, usporedimo li ga sa prčanjским »Raspećem«, pokazuje u svojoj invenciji i obradi razliku između sljedbenika i učitelja. Ono je mnogo slabije u svakom pogledu, dok će nas na našem Raspeću već sam polet linije i ispruženih ruku uvjeriti, da se nalazimo pred djelom majstorovim.

Mora li se to naše uvjerenje pokolebati zbog žalosnog stanja u kojem je »Raspeće« iz Prčnja do nas došlo? Jasno je, da niti restauracija nije mogla nadoknaditi čitave dijelove (sl. 11), koji su nedostajali, a još manje finoću gornjih slojeva boje, koje je vrijeme odavno izbrisalo. Sudbina ove male slike, naime, nije bila laka. Nabavljena oko 1930. g. od bivšeg austrijskog pukovnika Emerika Buchwalda (koji ju je sa svoje strane bio kupio negdje u Dalmaciji), ona je sigurno prošla kroz mnoge peripetije; ali upravo to je ono, što treba uzeti u obzir: i ovi ostaci, koje je vrijeme poštedito, dovoljni su, po mom mišljenju, da nam zasvjedoče visoko porijeklo, koje mi je ovo malo platno u prvi mah sugeriralo.

R é s u m é

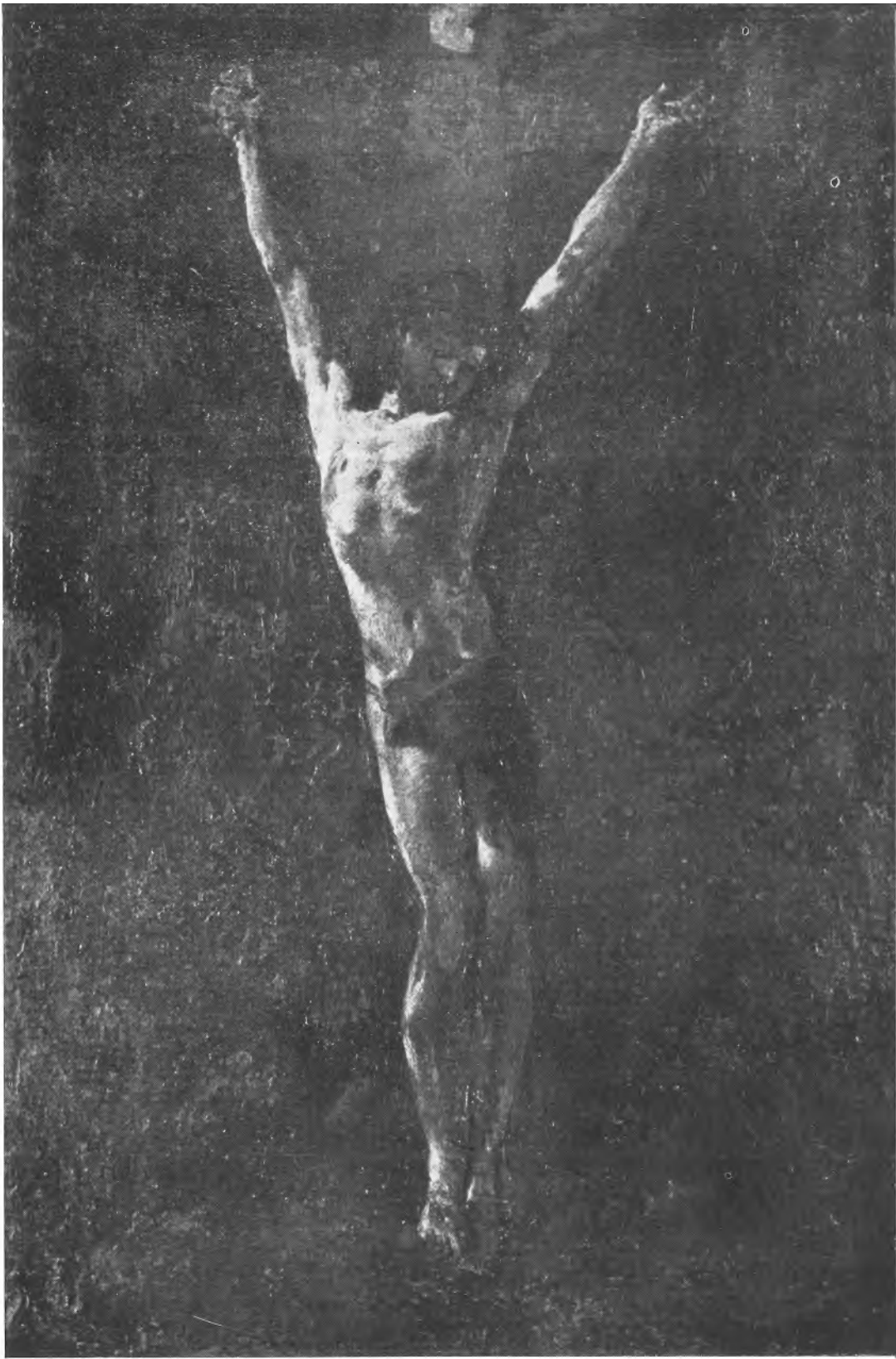
UNE »CRUCIFIXION« DE G. B. PIAZZETTA

Déjà en 1956 j'ai aperçu dans l'église paroissiale à Prčanj (Boka Kotorska) cette petite toile (f. 12) qui vu les rédactions connus de G. B. Pizzetta de l'Académie de Venise (f. 15), ne laissait pas de place aux grands doutes. Malheureusement la restauration exécutée à Zagreb en 1958 (f. 11) ne pouvait que partiellement rafraîchir ses qualités d'autrefois.

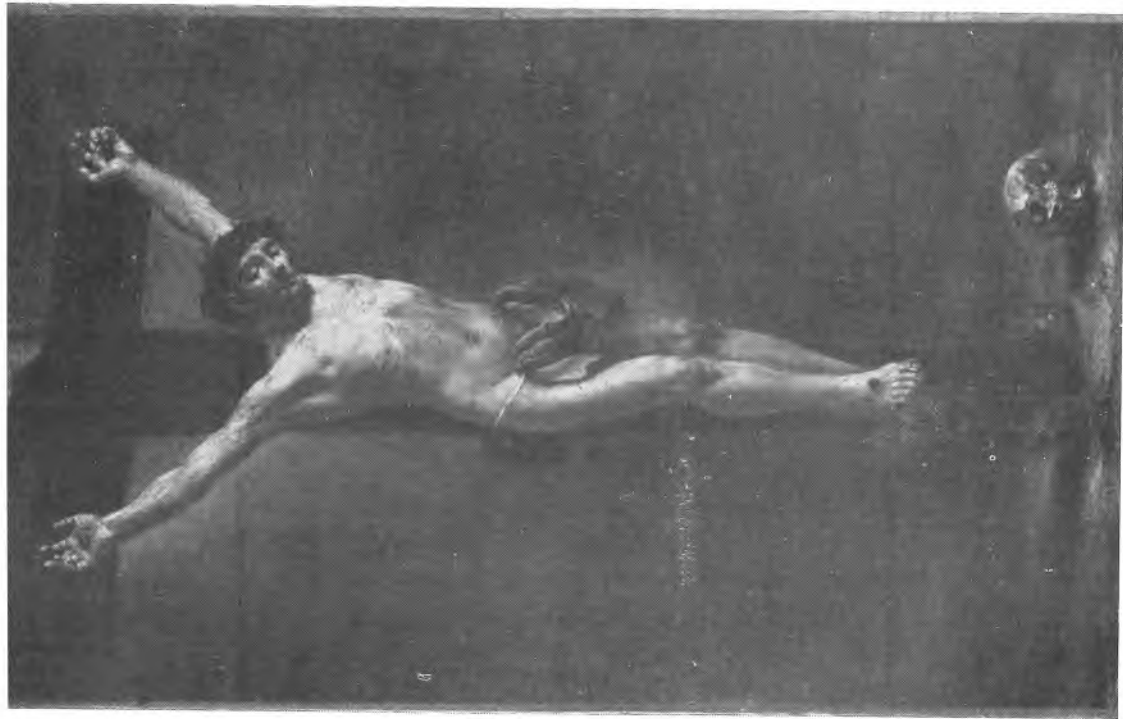
Il s'agit là, en effet, d'une variante de Jésus en croix du Calvaire de l'Académie de Venise qui ici est un peu plus robuste. La toile assez abîmée ne permet pas une certitude de jugement, mais la manière d'un épigone typique, Antonio Marinetti, nous est connue de deux exemplaires du même sujet: à Brera (f. 13) et dans le Museo Civico à Padoue. Ce sont des inventions grossières et dures qui ne peuvent être comparées avec les inventions de Piazzetta. Il reste la »Crucifixion« No. 656 de l'Académie de Venise que Pallucchini dans la monographie sur Piazzetta lui conteste, mais il laisse l'indice »incerto« (f. 14). Par une simple comparaison on peut même sur les photos constater une grande différence d'invention et d'exécution avec la »Crucifixion« de Prčanj. La sûreté de la composition des masses et l'élan de la ligne vers le haut, dans notre exemplaire, révèlent avec certains autres détails, la main du maître dont le nom nous a été suggéré au premier abord par cette petite toile.

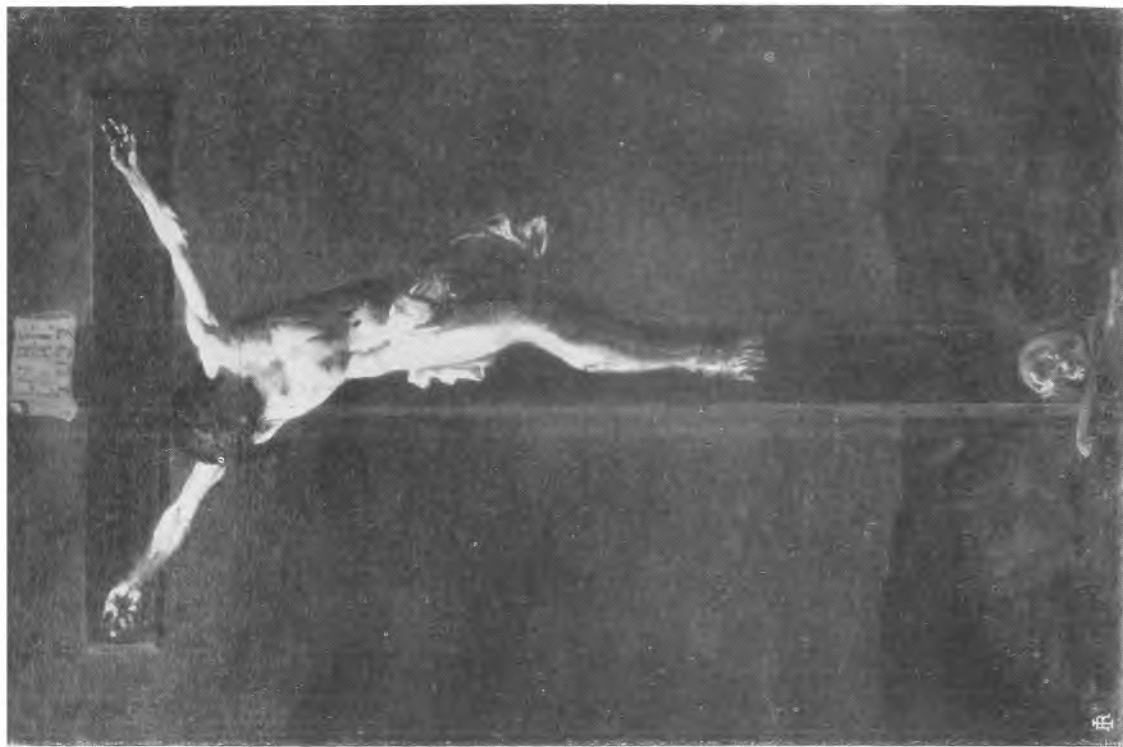
11. G. B. Piazzetta, *Raspeće* (za restauracije) – Prčanj (Boka Kotorska), Župna crkva

12. G. B. Piazzetta,
raspeće - Prčanj (Bo-
ža Kotorska)
Župna crkva

13. A. Marinetti, *Raspeće* – Milano, Brera.

14. Sijedbenik G. B. Piazzetta, *Raspeće* – Venecija, Akademija br. 656.

15. G. B. Piazzetta, *Golgota* – Venecija,
Akademija.